

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

verslag

Veldbijeenkomst NBO-kaders

Vergaderdatum en -tijd	3 juni 2022, 10:30u - 11:30u
Vergaderplaats	Webex (online)
Aanwezig	Inspectie van het Onderwijs

Verslag van de veldraadpleging t.b.v. het Onderzoekskader 2022 niet bekostigd voortgezet onderwijs en het Onderzoekskader 2022 niet bekostigd primair onderwijs.

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Toelichting doel overleg

De inspectie geeft een korte toelichting op het doel van het overleg. Deze veldraadpleging is georganiseerd vanwege de actualisering van de onderzoekskaders voor het niet-bekostigd primair en voortgezet onderwijs. Er zijn dit jaar veel wijzigingen in wetgeving, vandaar nu de wettelijke bijstelling. Daarbij hoort ook een raadpleging van het veld. De inspectie heeft daarvoor de Ringen, echter zijn de B3-scholen hier geen onderdeel van. Daarom is nu, met instemming van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) een aparte bijeenkomst georganiseerd. Het doel van deze bijeenkomst is raadpleging, niet instemming. Wel kunnen in deze bijeenkomst vragen worden gesteld over de onderzoekskaders.

Voor deze bijeenkomst zijn alleen erkende scholen uitgenodigd. Het verslag wordt na afloop van de bijeenkomst rondgestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden en zal uiteindelijk ook worden doorgestuurd naar de ministers. Na de zomer organiseert de inspectie een bijeenkomst voor de B3-scholen om verder inhoudelijk door te praten.

Presentatie

De inspectie start met een korte presentatie over het proces rondom deze bijeenkomst en de actualisatie van de onderzoekskaders.

Er is een actualisatie uitgevoerd op drie onderdelen:

-Verduidelijking burgerschapsopdracht voor primair en voortgezet onderwijs. De aangescherpte wet is per 1 augustus 2021 in werking getreden, per 1 augustus 2022 houdt de inspectie in het niet bekostigd onderwijs toezicht op de naleving hiervan. Dit kan dus leiden tot handhaving. De inspectie licht kort de inhoud van de wet toe, wat er van scholen verwacht wordt en hoe het toezicht eruit ziet. Als

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

tip wordt meegegeven om gebruik te maken van de website van SLO over dit onderwerp.

-WVO 2020: de inhoud hiervan is niet gewijzigd, het betreft alleen een omnummering. Dit is aangepast in het onderzoekskader voor voortgezet onderwijs.

-Overige bijstellingen: dit omvat een aantal zaken zoals terminologie, de grondslag voor openbaarmaking (de WOO) en de vermelding dat sub-criteria 6.2 en 6.3 stimulerend zijn. Criteria 6.1 is wel een normcriterium.

Reacties en vragen

Na afloop van de presentatie is er voor de deelnemers gelegenheid om te reageren en vragen te stellen.

De Sudbury School Amersfoort vraagt of de nummering van de Leerplichtwet, die ook is gewijzigd en daarmee doorwerkt in de WVO, ook is doorgevoerd in het kader. De inspectie antwoordt hier bevestigend op. Dit wordt meegenomen in de Verzamelwet.

Het Zonnelied vraagt of naar aanleiding van de wijziging van het woord 'advies' naar 'besluit' eventuele bezwaarprocedures ook anders zullen verlopen. De inspectie antwoordt dat er niets wijzigt in de procedure, alleen het woord 'advies' wordt aangepast. In bezwaar gaan kan nog steeds op dezelfde wijze.

Lophi vraagt waar de in de presentatie genoemde basiswaarden terug te vinden zijn. De inspectie geeft aan dat die zijn opgenomen in de memorie van toelichting en daarnaast ook in het onderzoekskader zijn genoemd (als eindnoot, geheel achterin). Het gaat om: vrijheid van meningsuiting, het gelijkheidsbeginsel, begrip voor anderen, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie, en autonomie en verantwoordelijkheidsbesef.

Het Vasteland merkt op dat op de website van de inspectie nog de onderzoekskaders 2017 staan en niet de aanpaste kaders. De inspectie geeft aan dat publicatie van de geactualiseerde kaders plaatsvindt na het doorlopen van een proces. Naast de verplichte raadgeving liggen de kaders ook bij de toetspool van de directie Wetgeving en Juridische Zaken (hierna: WJZ) van OCW. Na akkoord worden de kaders samen met een nota van de inspecteur-generaal van het onderwijs (hierna: IGO) en het verslag van deze bijeenkomst aangeboden aan de beide ministers. Zij stellen de kaders vast. Als dit volgens de planning verloopt vindt publicatie plaats in de Staatscourant van juli. Vervolgens worden de kaders op de website van de inspectie geplaatst en treden in werking per 1 augustus 2022. Tot die tijd blijft de inspectie gebruikmaken van de 2017-versie van de onderzoekskaders.

DOE040 geeft aan achter veel elementen in het kader te staan. Wel is er sprake van een grijs gebied als het gaat om burgerschap; waar ligt de grens tussen het wat en het hoe? In de presentatie is bijvoorbeeld aangegeven dat het burgerschapsonderwijs niet alleen reactief mag zijn. De wens is om hier nog een

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

keer fundamenteel over door te spreken met de inspectie, ook over de manier waarop er toezicht wordt gehouden. Het kader is expliciet en dit is fijn, het is daarbij wel goed om samen door te spreken zodat duidelijk is dat scholen en inspectie hetzelfde bedoelen.

De inspectie noemt dat er gezocht moet worden naar een balans, en praat na de zomer in een inhoudelijke bijeenkomst graag verder met de scholen. Dit onderwerp kan daar ook nader worden uitgewerkt in gezamenlijkheid; de inspectie kijkt vanuit een andere positie dan de scholen, dit kan goed besproken worden in de bijeenkomst.

Lophi heeft in het verlengde van voorgaande vraag een opmerking over het proces. Waar worden scholen gehoord als het hierom gaat? Volgens het onderzoekskader is er ruimte voor gesprek, echter zijn de B3-scholen niet georganiseerd; is dat een voorwaarde om in gesprek te kunnen gaan hierover? De inspectie beaamt dat volgens de wet betrokkenen moeten worden geraadpleegd. Omdat het B3-veld niet verenigd is kan dat niet via de Ringen. Daarom is deze aparte bijeenkomst georganiseerd. De inspectie kijkt graag samen met de scholen naar de uitwerking in het toezicht, dat zal in de inhoudelijke bijeenkomst na de zomer gebeuren. Verder moet de inspectie zich ook aan de wet houden, dit beperkt ook de beweegruimte.

Infinity College geeft aan behoefte te hebben aan een verdere specificatie van het onderzoekskader op het gebied van schoolklimaat. De meeste onderdelen van het kader zijn helder en inzichtelijk, dit niet. Het gaat ook om grote basiswaarden die soms botsen, bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting en respect voor elkaar. Hoe maak je specifiek meetbaar of een school hier aan voldoet?

De inspectie antwoordt dat er nog gezocht wordt naar goede manieren om dit te doen. De wettekst geeft aan dat de schoolcultuur goed moet zijn ingericht en daarmee een goede oefenplaats moet zijn. Het schoolteam moet ook gezamenlijk de nagestreefde waarden bewaken, oftewel: welke visie heeft men met elkaar? Het is vergelijkbaar met de vraag wanneer het schoolklimaat veilig is, dit voelen we met elkaar. Ook in het geval van strijdigheid, wat een actueel dilemma is in de samenleving, is het belangrijk om samen en met de leerlingen het gesprek aan te gaan.

Daarop vraagt Infinity College of de inspectie voorbeelden kan noemen van wat zij graag zouden zien bij een schoolbezoek. In antwoord hierop verwijst de inspectie naar de memorie van toelichting, hier staan ook voorbeelden in. Bijvoorbeeld: gaat een docent in op vragen van leerlingen of wordt het weggewuifd? De bedoeling is dus dat leerlingen op school actief kunnen oefenen zodat ze vaardigheden krijgen om in de maatschappij in discussie te gaan, hun mening te uiten maar ook respect te hebben voor anderen.

In de bijeenkomst na de zomer kan dit ook besproken worden, zodat we tot een gedeeld beeld kunnen komen.

De Vallei heeft een vraag over de basiswaarden; de genoemde basiswaarde solidariteit staat niet in de eindnoot, de vraag is welke tekst hierbij hoort. De inspectie zegt toe dit uit te zoeken.

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

Keenschool heeft twee opmerkingen. Over burgerschap is de vraag hoe een en ander er gaat uitzien in de praktijk. Er wordt een beroep gedaan op de scholen om beleid specifiek te maken, echter dit betekent meestal ook dat er meer vastligt. Vervolgens vindt er een gesprek plaats over hoe dit beleid zich vertaalt in de praktijk. Enerzijds hebben inspecteurs vaak snel door hoe het er in een school aan toe gaat op het gebied van schoolklimaat en veiligheid, daarover is weinig gesprek nodig. Anderzijds: hoe meer er wordt vastgelegd over het hoe, hoe meer bewegingsvrijheid de scholen kwijt zijn, daar zijn zorgen over. Humor bijvoorbeeld laat zich lastig in hard beleid vastleggen.

Ten tweede geeft Keenschool aan dat een school geen 'oefenplaats' is. School is al een onderdeel van het maatschappelijk leven van leerlingen. 'Oefenplaats' suggereert dat er geen consequenties zijn aan gedrag. De oproep is om goed na te denken over wat er wordt bedoeld met 'oefenplaats' en wat dit oefenen inhoudt.

De inspectie neemt deze opmerkingen ter kennisgeving aan en zal het meenemen naar de bijeenkomst na de zomer. In ieder geval sluit de inspectie zich aan bij de opmerking dat er niet teveel 'op papier' moet zijn. Ten aanzien van de term 'oefenplaats', die is door de wetgever bedacht, we kunnen samen in gesprek gaan over de interpretatie hiervan.

Sudbury School Amersfoort vraagt of publicatie in de Staatscourant is voorzien voor juli 2022 of juli 2023; als de huidige meeting is bedoeld voor toelichting op de nieuwe kaders (zoals in de uitnodiging aan de scholen staat) wanneer kan dan worden overlegd?, voor juli 2022 is daar geen tijd meer voor. Dit staat ook in de WOT, artikel 13 sub 2; de inspectie moet overleggen. Er is voorafgaand aan het onderzoekskader 2017 wel uitgebreid overleg gevoerd, ondanks dat er geen orgaan is voor de B3-scholen.

De inspectie geeft aan dat de huidige bijeenkomst is bedoeld om de geactualiseerde kaders voor te leggen aan het veld. De nu gemaakte opmerkingen nemen we daarbij mee. Er daarnaast geen apart overleg meer over de 'punten en komma's' in het kader. Dat is inderdaad anders dan in 2017, echter is toen een geheel nieuw onderzoekskader opgesteld en daar is nu geen sprake van.

De Sudbury School Amersfoort geeft hierop aan zich aan te sluiten bij de opmerkingen van DOE040 over burgerschap. Wat in de wet staat ligt vast, maar de manier waarop de inspectie ermee omgaat is wel degelijk uitleg of interpretatie. Er worden ook veel woorden gebruikt uit het regulier onderwijs die soms niet passen of haaks staan op de visie van de B3-scholen. Het onderzoekskader houdt daarmee niet voldoende rekening met de eigen pedagogische visie van de scholen. De wens is om hier nu overleg over te voeren, zodat problemen voorkomen kunnen worden.

De inspectie geeft aan dat de criteria bewust letterlijk uit de wet zijn gehaald, juist ook om interpretatie te voorkomen. In de inhoudelijke bijeenkomst na de zomer wordt hier verder over doorgesproken en kunnen bijvoorbeeld ook knelpunten en dilemma's aan bod komen. De hier geuite vragen en opmerkingen zijn gehoord en worden zeker meegenomen in dit overleg.

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

Het Honk spreekt waardering uit voor de bijeenkomst en de mogelijkheid om samen op zoek te gaan. Fijn dat alle scholen hier een stem krijgen. De beleving is dat iedereen hier gezamenlijk zit voor de kinderen, waarvoor dank aan de inspectie.

De inspectie bedankt Het Honk voor de waardering.

Het Epos heeft een vraag die aansluit op die van Infinity College. Afgezien van waarden die kunnen conflicteren zijn het ook containerbegrippen, bijvoorbeeld het begrip respect. De vraag is hoe de inspectie daar straks mee omgaat, wordt dit afhankelijk van de interpretatie van inspecteurs?

De inspectie antwoordt op de laatste vraag dat dit uiteraard niet het geval is.

Verder zijn het inderdaad containerbegrippen, echter staat het zo in de wet.

Daarom zijn de basiswaarden belangrijk, die moeten verder geconcretiseerd worden. Die concretisering kunnen we gezamenlijk bekijken zodat het past binnen de opdracht uit de wet. Daarnaast moeten we bezien welke ruimte er nog is, juist ook voor de B3-scholen.

Het Epos concludeert dat er per 1 augustus toezicht wordt gehouden terwijl er nog onduidelijkheid is, en vraagt hoe de inspectie in de tussentijd toezicht houdt. De inspectie antwoordt dat hoewel de wet nu is aangescherpt er al langer toezicht is op burgerschap. Het is dus niet helemaal nieuw, maar borduurt voort op waarover al langere tijd het gesprek wordt gevoerd. Het Epos geeft in reactie aan dat de inspectie wel meer verwacht te zien, er is immers een aanscherping. De vraag blijft staan hoe daarmee wordt omgegaan totdat het gesprek daarover is gevoerd. De inspectie antwoordt dat de wettelijke opdracht blijft staan, het inhoudelijke gesprek zal dat niet veranderen. Wel kunnen we elkaar in dat gesprek handvatten geven. Tegelijk gelden de wetten al, net als voor het bekostigd onderwijs. Het Epos vraagt of het gesprek over het 'hoe' dan niet eerder moet worden gevoerd. De inspectie snapt de wens, echter is het niet haalbaar om dit nog voor de zomer te organiseren. De hoop is dat het kader voldoende informatie biedt. Daarnaast werkt een deel van de scholen al volgens deze manier. Het 'ergste' dat er straks kan gebeuren is dat een school een herstelopdracht krijgt.

De inspectie komt nog terug op de vraag van De Vallei over het begrip solidariteit. Dit is geen basiswaarde op zichzelf maar een categorie. Er zijn drie categorieën: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Daaronder hangen dan de acht specifieke basiswaarden.

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

Afsluiting

Tot slot bedankt de inspectie de deelnemers voor de aanwezigheid en de kritische opmerkingen. Er wordt zo snel mogelijk na de zomer een fysieke bijeenkomst georganiseerd in kantoor Utrecht.

Het verslag van dit overleg en de presentatie volgen spoedig per email.

Vervolgens doorlopen de onderzoekskaders ook het verdere wettelijke traject; de concepten zijn al gedeeld voorafgaand aan dit overleg, de hoop is dat de onderzoekskaders per 1 augustus 2022 in werking kunnen treden.

De voorzitter sluit de vergadering.

Datum

3 juni 2022

Onze referentie

32939194

Overzicht van deelnemers

Aventurijn
bs Natuurlijkwijs
BBS De Verwondering
De Notenboom
De Ruimte Soest
De Stam
De Vallei (VO)
De Vrije Ruimte
De Vuurvlinder
De Woudloper
DOE040
DSA
Florencius
Hart en Ziel
Het Epos
Het Honk
Het Vasteland
Het Zonnelied
IBBO Angeliet
IBBO Chalcedoon
Infinity College
Keenschool
Lazuli
Lophi
Maked
Meyschool
Mijn Eigen Pad
Natuurlijkwijs
Natuurschuur
Oosterwoldschool Sofia
Plan B School
Sanyu
Sparkling Kids
Sudburyschool Amersfoort
the Newschool
Vivanto
Winford